

Program Wychodzenia z Bezdomności na lata 2016 - 2019

1. Wprowadzenie

Bezdomność określana jest, jako jeden z najdotkliwszych problemów społecznych obok przemocy, ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, chorób cywilizacyjnych. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) osobę bezdomną zdefiniowano jako - osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Stawanie się osobą bezdomną jest zazwyczaj procesem długotrwałym i często występuje kilka okoliczności prowadzących do bezdomności. Bezdomność warunkują czynniki materialne, rodzinne, osobiste, zdrowotne, losowe i środowiskowe. Bezdomność może być spowodowana w szczególności eksmisją w wyniku zadłużenia w opłatach, uzależnieniami, utratą pracy, rozpadem związku z własnej winy bądź partnera, wypędzeniem z domu, własnym wyborem czy też opuszczeniem zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do swojego ostatniego miejsca zamieszkania.

„Program Wychodzenia z Bezdomności na lata 2016 – 2019” stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Mieszkańców Miasta Konina na lata 2015 - 2025 przyjętą Uchwałą Nr 903 przez Radę Miasta Konina z dnia 29.10.2014r. - obszar bezdomność.

2. Diagnoza sytuacji osób bezdomnych na terenie miasta Konina

Diagnoza do Programu została opracowana w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Mieszkańców Miasta Konina na lata 2015 – 2025 oraz analizę dokumentów z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, Noclegowni i Schroniska dla Bezdomnych. W dzisiejszych czasach problem bezdomności powinien być rozwiązywany nie tylko poprzez pomoc społeczną, ale przy współdziałaniu z innymi podmiotami, które bezpośrednio związane są z tym zjawiskiem. Są to m.in. służba zdrowia, sąd, policja i wydziały Urzędu Miejskiego oraz organizacje pozarządowe. Wszystkie elementy systemu wsparcia jakie zapewnia miasto osobom bezdomnym, takie jak profilaktyka, interwencja oraz

integracja są bardzo ważne. Profilaktyka bezdomności, to przede wszystkim działania skierowane do osób zalegających z opłatami czynszowymi, zagrożonych przemocą w rodzinie i uzależnionych. Wymiar interwencyjny, to świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej oraz pomoc w postaci noclegu i schronienia dla osób będących w potrzebie. Wymiar integracji, to umożliwienie osobom bezdomnym uczestniczenie w programach i projektach z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej, a także wszelkiego rodzaju inicjatywy zmierzające do usamodzielnienia się osoby bezdomnej.

W ostatnich latach nastąpił wzrost populacji osób bezdomnych. Zjawisko to dotyczy zarówno rodowitych mieszkańców naszego miasta jak i osób, które okresowo zatrzymują się na terenie Konina. Są to osoby praktycznie bez szans na uzyskanie pracy, które w zasadzie nie są w stanie zaspokajać samodzielnie swoich potrzeb, przede wszystkim potrzeb materialnych. Pomoc udzielana na rzecz osób bezdomnych na terenie naszego miasta ma na celu przede wszystkim zapewnienie tymczasowego schronienia, prawa do świadczeń zdrowotnych przez osoby nieubezpieczone, poprawę warunków życia oraz integrację społeczną i zawodową.

W ramach struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie w Dziale Pomocy Środowiskowej zatrudnieni są pracownicy zajmujący się problemami osób bezdomnych. Osoby bezdomne mogą uzyskać wsparcie w formie poradnictwa tj. radcy prawnego, psychologa, pracownika socjalnego oraz działań z zakresu integracji społecznej i zawodowej w Klubie Integracji Społecznej. Głównym narzędziem pracy z osobami bezdomnymi jak również z osobami zagrożonymi bezdomnością są indywidualne programy wychodzenia z bezdomności oraz kontrakty socjalne polegające na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, przy współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem, świadczy pomoc w postaci schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania, podstawowych środków higieny i leków dla osób bezdomnych w mieście. Pomoc ta ma charakter kompleksowy. Przedstawiciele lokalnych instytucji takich jak Urząd Miejski, Policja, Straż Miejska, Służba Ochrony Kolei, Polski Czerwony Krzyż oraz inne organizacje pozarządowe ustalają zasady i zakres współpracy w działaniach na rzecz bezdomnych. Coroczne wspólne działania obejmowały i obejmują wizytacje m.in. ogrodów działkowych oraz pustostanów przez pracowników socjalnych, przedstawicieli Straży Miejskiej i Komendy Miejskiej Policji. Wizytacje mają na celu zdiagnozowanie sytuacji osób bezdomnych, zaproponowanie pomocy zgodnej z ich potrzebami, oraz skierowanie do noclegowni, schroniska czy ogrzewalni. W okresie zimowym regularnie monitorowane są także inne miejsca niezamieszkałe, w których mogą przebywać bezdomni.

Na terenie miasta Konina funkcjonują dla osób bezdomnych placówki, które prowadzone są przez Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Koninie: Noclegownia dla Bezdomnych oferująca 49 miejsc, Schronisko dla Bezdomnych - 16 miejsc oraz Ogrzewalnia. Celem działania wymienionych placówek jest również pomoc bezdomnym w przewyciężaniu stanu bezdomności, motywowanie podopiecznych do intensywnego poszukiwania pracy, zmiany sposobu myślenia oraz wsparcie psychiczne. Aby podejmowane działania przynosiły oczekiwane, pozytywne efekty, osoby bezdomne zobowiązane są do przestrzegania regulaminu, który określa podstawowe obowiązki, zadania oraz prawa mieszkańców. Motywuje się mieszkańców, aby wspierali się wzajemnie, pomagali szczególnie słabszym, chorym oraz okazywali sobie tolerancję i wyrozumiałość.

Problemem miasta jest niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych.

Liczba gospodarstw domowych uprawnionych do przydziału lokalu socjalnego

2013r. – 372

2014r. – 343

2015r. – 402

Zarejestrowane wyroki eksmisyjne z prawem do lokalu socjalnego

2013r. – 223

2014r. – 216

2015r. – 225

Zarejestrowane wyroki eksmisyjne bez prawa do lokalu socjalnego

2013r. – 64

2014r. – 72

2015r. – 77

Źródło: Strategia rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Konina na lata 2015-2025 i Wydział Spraw Lokalowych Urzędu Miejskiego w Koninie.

Należy podkreślić, że mimo tylu zasądzonych wyroków eksmisyjnych, nie zastosowano procedury eksmisji osób na bruk.

Do zbadania skali zjawiska bezdomności w Koninie wykorzystano dane liczbowe pozyskane z: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, Polskiego Czerwonego Krzyża – Oddział Rejonowy w Koninie, Wydziału Spraw Lokalowych Urzędu Miejskiego w Koninie, Komendy Miejskiej Policji w Koninie oraz z przeprowadzonego ogólnopolskiego badania ilości osób bezdomnych w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 roku, którego koordynatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie. Ustalono, że w Koninie w trakcie powyższych badań przebywało 106 bezdomnych. Badaniami ankietowymi przeprowadzonymi przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie objęto 80 bezdomnych przebywających na terenie miasta.

3. Cel główny

Przeciwdziałanie i minimalizacja zagrożeń związanych z bezdomnością

Cele szczegółowe programu:

- 1) zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością i osobom bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego;
- 2) podejmowanie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji;
- 3) aktywizacja osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4. Realizacja programu

Realizacja celów będzie obejmowała trzy obszary:

- *Działania o charakterze prewencyjnym* – są kierowane do osób zagrożonych bezdomnością oraz znajdujących się w warunkach niezabezpieczonego lub nieodpowiedniego zamieszkania. Działania prewencyjne będą ukierunkowane na eliminowanie przyczyn bezdomności oraz zmniejszanie ryzyka stania się osobą bezdomną.
- *Działania o charakterze interwencyjnym* – dotyczą wszystkich osób bezdomnych, w szczególności tych, które przebywają w miejscach publicznych, nieprzeznaczonych do zamieszkania, takich jak dworce, parki, ulice itp. Działania interwencyjne opierają się głównie na szybkiej pomocy w celu zmniejszenia zagrożenia życia i zdrowia. Ponadto interwencja związana jest z zapewnieniem schronienia, posiłku, niezbędnej odzieży i obuwia oraz z zorganizowaniem opieki zdrowotnej.
- *Działania o charakterze integracyjnym* – dotyczą działań w zakresie szeroko pojętej integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej dostosowanych do potrzeb i barier osób bezdomnych.

<i>Cel szczegółowy 1: Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz osobom bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego.</i>			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Zabezpieczenie schronienia, zapewnienie noclegu.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie	Polski Czerwony Krzyż w Koninie
2.	Zapewnienie wyżywienia.		Straż Miejska w Koninie
3.	Zapewnienie niezbędnych środków higieny oraz odzieży i obuwia.		Komenda Miejska Policji w Koninie
4.	Pomoc w wyrobieniu lub odtworzeniu dokumentów osobistych.		Służba Ochrony Kolei w Koninie,
5.	Pomoc w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności.		Urząd Miejski – Wydział Spraw Lokalowych w Koninie
6.	Udzielenie pomocy w uzyskaniu przez osoby bezdomne miejsc w domach pomocy społecznej, placówkach leczniczych, resocjalizacyjnych, rehabilitacyjnych.		Urząd Miejski – Wydział Spraw Obywatelskich w Koninie
7.	Przeprowadzanie interwencji w miejscach gdzie przebywają osoby bezdomne.		Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Koninie
8.	Interwencje zakończone wezwaniem pogotowia ratunkowego.		Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Koninie
9.	Pomoc w uzyskaniu ubezpieczenia zdrowotnego.		Miejski Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności w Koninie
10.	Pomoc w uzyskaniu świadczenia rentowo-emerytalnego.		

<i>Cel szczegółowy 2: Podejmowanie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji.</i>			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Stała współpraca instytucji i organizacji w zakresie bezdomności.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie	Polski Czerwony Krzyż w Koninie
2.	Prowadzenie kampanii informacyjnej skierowanej do osób bezdomnych i lokalnej		Straż Miejska w Koninie

	społeczności (ulotki, plakaty, spotkania informacyjne, ogłoszenia).		Komenda Miejska Policji w Koninie
3.	Monitorowanie problemu zagrożenia bezdomnością w mieście Konin przez instytucje i organizacje działające w tym obszarze.		Straż Ochrony Kolei w Koninie
4.	Sprawdzanie miejsc, w których mogą przebywać osoby bezdomne zwłaszcza w okresie jesienno – zimowym.		

Cel szczegółowy 3: Aktywizacja osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Praca z osobami bezdomnymi z wykorzystaniem indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie	Polski Czerwony Krzyż w Koninie
2.	Motywowanie do podjęcia leczenia uzależnień, a w przypadkach koniecznych wystąpienie do sądu rejonowego o ustanowienie opiekuna prawnego.		Powiatowy Urząd Pracy w Koninie Sąd Rejonowy w Koninie
3.	Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, podejmowanie działań mających na celu odbudowanie relacji rodzinnych.		Urząd Miejski - Wydział Spraw Lokalowych w Koninie
4.	Organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezdomnych.		
5.	Uczestnictwo osób bezdomnych w zajęciach w Klubie Integracji Społecznej celem odbudowania lub kształtowania własnej aktywności zawodowej.		
6.	Poradnictwo prawne, socjalne, psychologiczne.		
7.	Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia np. w ramach robót publicznych, prac społecznie – użytecznych.		
8.	Pomoc w przygotowaniu wniosku o przydział lokalu socjalnego.		

5. Odbiorcy programu

Program skierowany jest dla osób bezdomnych przebywających na terenie miasta Konin.

6. Realizatorzy programu

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

7. Partnerzy w realizacji programu

Instytucje i organizacje z terenu Konina.

8. Zasięg

Miasto Konin.

9. Planowane efekty programu

1. Ograniczenie zjawiska bezdomności na terenie Konina,
2. Poprawienie sytuacji bytowej osób bezdomnych,
3. Zmniejszenie negatywnych zjawisk występujących w obrębie grupy osób bezdomnych: uzależnienia, bezrobocie, przestępstwa,
4. Odbudowa więzi rodzinnych i społecznych przez osoby bezdomne.

10. Koszty programu.

Realizacja programu w ramach środków własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie oraz innych podmiotów.

11. Monitoring i ewaluacja:

Monitorowanie przedsięwzięć skierowanych do osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych. Informacje uzyskane z powyższych działań będą wykorzystane do opisu zjawiska bezdomności i jego ograniczania oraz do ewentualnych zmian w realizacji programu.

Opracowanie:

Lidia Szkolmowska
Dawid Kuśmierk
Szymon Płuciennik

Konsultacje:

Anna Kwaśniewska